

Tao dezvoltat

OSHO

Tao dezvoltat

Partea a treia din seria de discursuri Tao:
cele trei comori

Comentarii asupra unor fragmente
din Tao Te Ching, de Lao Tzu

OSHO

Traducere:

Mălina Roxana Chirilă

EDITURA MIX
CRISTIAN 2018

Culegere: Mălina Roxana Chirilă
Tehnoredactare: Florin Druțu
Corectură text: Tudor Chirilă
Concept grafic/ Design: Ciprian Burcovschi
Consilier editorial: Florin Zamfir

Autorul și editorul nu dau niciun fel de garanții exprese sau implicite referitoare la conținutul acestei cărți. Prin urmare, cititorul își asumă întreaga responsabilitate pentru utilizarea informațiilor cuprinse în această carte.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
OSHO

Tao dezvăluit : comentarii asupra unor fragmente din Tao Te Ching de Lao Tzu / Osho ; trad.: Mălina Roxana Chirilă. - Cristian: Mix, 2018

ISBN 978-606-8460-58-1

I. Chirilă, Mălina Roxana (trad.)

299.513

Copyright © 1975, 2012 OSHO International Foundation, Switzerland.
Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/copyrights.

Titlul original: *TAO: The Three Treasures*

Această carte cuprinde transcrierea părții a treia a seriei de discursuri cunoscute sub numele de *Tao: cele trei comori*, ținute în public de Osho. Toate discursurile lui Osho au fost publicate integral sub formă de carte tipărită, dar sunt disponibile și sub formă înregistrată audio. Înregistrările audio și arhiva completă a textelor pot fi găsite în Biblioteca Osho la www.osho.com/library.

OSHO este o marcă înregistrată a Osho International Foundation. Pentru mai multe informații vizitați www.osho.com/trademark.

Romanian translation: Copyright © 2018 Editura Mix.

Toate drepturile asupra prezentei ediții în limba română aparțin în exclusivitate Editurii Mix.

Pentru informații actuale și comenzi vizitați site-ul nostru:
www.edituramix.ro sau contactați-ne la:
tel.: 0720 499 494; fax: 0268 257 811
e-mail: contact@edituramix.ro

CUPRINS

CAPITOLUL	1	În căutarea cunoașterii.....	7
CAPITOLUL	2	Să nu faceți nimic!	31
CAPITOLUL	3	A cuceri lumea prin non-acțiune	55
CAPITOLUL	4	Mamă! Ce l-am scuturat noi doi!	79
CAPITOLUL	5	Dincolo de onoare și dizgrație	105
CAPITOLUL	6	Nu vă voi părăsi niciodată	131
CAPITOLUL	7	Difil și ușor	157
CAPITOLUL	8	Aceasta este regina, Cleopatra	183
CAPITOLUL	9	Începutul și sfârșitul.....	211
CAPITOLUL	10	Ce urmează?.....	241
		Despre autor.....	272
		Centrul internațional de meditație Osho.....	274
		Alte cărți de Osho, apărute la Editura Mix:.....	276

Amplasamentul este în București, în cartierul Cotroceni, lângă Parcul Cișinău. Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați Serviciul Clienti la numărul de telefon 021 410 70 70 sau pe adresa de e-mail contact@libris.ro.

1	În căutarea cunoașterii
2	Ching de Lao Tzu / Oale / Tao / Taoismul
3	A căuta lumea prin nepedane
4	Marele Ce-I am scuturat noi foaie
5	Discule de onoare și dizgraie
6	Ne vă voi păși nicobă
7	Alte cărți de Taoism
8	Accesul este deplin
9	Înțeleptul și înțeleptul
10	De ce este Taoismul
11	De ce este Taoismul
12	De ce este Taoismul
13	De ce este Taoismul
14	De ce este Taoismul
15	De ce este Taoismul
16	De ce este Taoismul
17	De ce este Taoismul
18	De ce este Taoismul
19	De ce este Taoismul
20	De ce este Taoismul

Centrul Internațional de Meditație și Taoism
Alte cărți de Taoism
România

Amplasamentul este în București, în cartierul Cotroceni, lângă Parcul Cișinău. Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați Serviciul Clienti la numărul de telefon 021 410 70 70 sau pe adresa de e-mail contact@libris.ro.

Amplasamentul este în București, în cartierul Cotroceni, lângă Parcul Cișinău. Pentru mai multe informații, vă rugăm să contactați Serviciul Clienti la numărul de telefon 021 410 70 70 sau pe adresa de e-mail contact@libris.ro.

CAPITOLUL 1

În căutarea cunoașterii

Lao Tzu spune despre căutarea cunoașterii:

*Fără să ieși din casă
Poți ști ce se întâmplă în lume.
Fără să privești pe fereastră
Poți zări Tao al cerului.*

*Cu cât cauți cunoașterea mai mult,
Cu atât știi mai puțin.
De aceea, înțeleptul știe fără să caute,
Înțelege fără să vadă,
Realizează fără să acționeze.*

Religia nu este cunoaștere, este actul de a cunoaște. Cunoașterea îi aparține minții, iar actul de a cunoaște îi aparține ființei. Distanța și diferența dintre ele sunt enorme. Diferența nu este doar cantitativă, este și calitativă.

Între cunoaștere și actul de a cunoaște este o diferență ca de la rai la iad, ca de la cer la pământ. Așa că primul lucru pe care trebuie să-l înțelegeți este diferența dintre cunoaștere și actul de a cunoaște.

Cunoașterea nu ține niciodată de prezent, ci întotdeauna de trecut. Din momentul în care spuneiți că știți, cunoașterea este deja moartă. Și-a lăsat deja amprenta asupra memoriei și a devenit ca praful care se agață de voi. Ați trecut deja dincolo de ea.

Actul de a cunoaște este mereu în prezent, este aici și acum. Nu puteți spune nimic despre el, puteți doar să-l trăiți. În momentul în care vorbiți de el, chiar și actul de a cunoaște devine cunoaștere; de aceea, toți cei care l-au trăit spun că nu poate fi exprimat. În momentul în care încercați s-o faceți, însăși natura lui se schimbă, iar el se transformă în cunoaștere. Nu mai este acel fenomen viu și frumos al actului de a cunoaște.

Actul de a cunoaște nu are trecut, nu are viitor, are doar prezent. Și să nu uitați, prezentul nu face parte din timp.

De obicei, oamenii cred că timpul se împarte în trecut, viitor și prezent, dar se înșală complet. Timpul se împarte doar în trecut și viitor, prezentul nu face deloc parte din timp. Nu puteți să-l găsiți în timp. Dacă îl căutați acolo, îl veți rata. Dacă încercați să-l prindeți în mâinile voastre, vă va scăpa mereu printre degete, deoarece face parte din eternitate, nu din timp.

Prezentul este eternitatea ce se intersectează cu timpul, este punctul în care eternitatea și temporalul se întâlnesc.

Actul de a cunoaște se află în prezent, cunoașterea se află în trecut – iar cunoașterea creează viitorul, trecutul creează viitorul. Viitorul este un efect secundar al trecutului.

Atunci când începeți să cunoașteți, începeți să vă faceți planuri. Cu cât știți mai multe, cu atât vă faceți mai multe planuri. Cunoașterea este trecutul, planurile sunt viitorul. Voi nu-i permiteți viitorului să fie liber, ci încercați să-l forțați să treacă prin macazurile trecutului. V-ar plăcea să fie o simplă repetare a trecutului, dar un pic altfel, cu ceva mai multe ornamente. Însă vreți doar să repete trecutul.

Oamenii care țin la cunoaștere își fac planuri, dar viața este un râu care curge neplanificat. Viața este libertate. Nu-i puteți pune macazuri, nu-i puteți impune categorii. De aceea, oamenii care țin la cunoaștere ratează viața. Știu multe, dar nu știu nimic. Știu prea multe, dar de fapt sunt goi în interior, în ei se află doar vidul. Nu puteți găsi pe nimeni care să fie mai superficial decât oamenii care țin la cunoaștere. Ei sunt suprafață, doar suprafață, nu au profunzime, deoarece profunzimea apare datorită eternității.

Timpul este orizontal, se desfășoară pe o linie aflată la orizont. Eternitatea este verticală, ea se desfășoară în adâncime și pe înălțime. Acesta este sensul crucii lui Iisus: timpul care se intersectează cu eternitatea, sau eternitatea care se intersectează cu timpul. Mâinile lui Iisus sunt timpul, ele merg în trecut și în viitor, el este crucificat în timp și se renaște în eternitate. Ființa sa este verticală – ființa tuturor este verticală, doar trupul, mâinile, partea materială a oamenilor este orizontală.

Cunoașterea creează viitorul, viitorul creează grijile. Cu cât știți mai multe, cu atât vă îngrijorați mai mult, deveniți mai nesiguri. Nu sunteți niciodată în largul vostru, nu vă simțiți ca acasă. În voi există un tremur interior care a devenit patologic. Un om care trăiește actul de a cunoaște este complet diferit, deoarece el trăiește *aici*. Momentul acesta este totul, este ca și cum ziua de mâine n-ar exista – și chiar nu există, nu a existat niciodată, ziua de mâine face parte din jocul minții. Este visul omului care ține la cunoaștere.

Acest moment este totul, este totalul. Actul de a cunoaște face ca acest moment să se desfășoare pe verticală, să meargă din ce în ce mai profund. Cel care trăiește actul de a cunoaște are profunzime. Până și suprafața lui face parte din acea profunzime. Iar omul care ține la cunoașterea sa? El nu are profunzime, profunzimea lui face parte tot din suprafață.

Acesta este paradoxul: omul care trăiește actul de a cunoaște știe, dar omul care doar cunoaște nu știe, nu poate

ști, deoarece cunoașterea și viața nu se pot întâlni nicăieri. Acesta este obstacolul, ba chiar singurul obstacol, marea piedică. Iată cum stau lucrurile. Mama știe că un copil e al ei, ea trăiește acel act de a cunoaște; tatăl doar are cunoașterea faptului că acel copil e al lui. Tatăl are doar o credință. În adâncul său, nu știe. Doar mama știe!

S-a întâmplat odată ca Mulla Nasruddin să fie vizirul unui mic regat. Regele era foarte generos; nu era foarte bogat, pentru că regatul era mic, dar era foarte generos. În fiecare an, Nasruddin venea să-i spună că soția sa născuse un copil, iar regele le dădea cadouri valoroase și lui, și copilului, și mamei. Însă la un moment dat a fost cam mult, pentru că se întâmpla totuși în fiecare an.

Când s-a născut al doisprezecelea copil și Nasruddin a venit iar la el, regele a zis: „Hai, Mulla, e cam mult, iar lumea suferă deja de la suprapopulare, ce faci? Dacă o ții tot așa, o să crezi o mică națiune de unul singur. An de an se repetă povestea, oprește-te! Oprește-te la copilul ăsta! Iar dacă nu te poți opri, dacă este peste puterile tale, atunci mai bine te sinucizi decât să continui să încarci pământul atât.”

Nasruddin a fost foarte deprimat. Apoi i s-a născut al treisprezecelea copil. Ce să facă? S-a gândit să nu mai meargă la rege, ci să meargă în pădure și să se sinucidă, așa cum i se zisese. Așa că s-a dus în pădure și s-a pregătit să se spânzure, dar cu o clipă înainte să ajungă să-și pună lațul în jurul gâtului, și-a zis: „Nasruddin! Ai grijă! S-ar putea să spânzuri pe cine nu trebuie!”

Un tată doar crede, mama știe. Actul de a cunoaște e ca mama, cunoașterea e ca tatăl.

Întreaga cunoaștere este o credință. Actul de a cunoaște nu este o credință, este un *act de a cunoaște*. Este percepția voastră, este viziunea voastră, este creșterea voastră. Este exact

ca mama; copilul crește în pântecul ei, iar ea știe, copilul este o *parte* din ea, este extensia ei, ființa ei, sângele și carnea ei. Tatăl este extrinsec, el nu este intrinsec. El doar crede că acel copil e al lui.

Omul care are cunoaștere crede că știe. Omul care trăiește actul de a cunoaște chiar știe.

Actul de a cunoaște vă transformă ființa. El este ca o sarcină, trebuie să-l purtați în voi. Trebuie să vă nașteți pe voi înșivă, iar asta înseamnă să renașteți în eternitate, să vă întoarceți dinspre timp și să vă îndreptați înspre locul unde timpul este absent. Este o întoarcere dinspre minte înspre non-minte. Este ceva atât de mareț încât știți că nu se poate petrece decât în voi.

Omul care are cunoaștere nu face decât să strângă praful lăsat în urmă de *buddha*-și. El crede în toți cei care au cunoscut, însă indiferent în ce crede, acel lucru este mort. El nu s-a născut pe sine însuși. El a strâns cunoaștere de la alții, tot ce are este împrumutat. Cum poate actul de a cunoaște să fie împrumutat? Cum poate ființa să fie împrumutată? Cunoașterea adevărată trebuie să facă parte din natura ființei, altfel nu poate fi adevărată.

George Gurdjieff obișnuia să le pună o întrebare oamenilor, căutătorilor care mergeau la el. Primul lucru pe care-l întreba era: „Vrei să cunoști sau vrei să fii? Pentru că aici ne ocupăm de ființă și nu ne pasă de cunoaștere, așa că ai grijă cum decizi. Dacă te preocupă cunoașterea, du-te altundeva. Dacă te preocupă ființa, stai aici. Dar trebuie să fii foarte hotărât după ce decizi.”

Care este diferența dintre ființă și cunoaștere? Aceeași care e între cunoaștere și actul de a cunoaște. Actul de a cunoaște face *parte* din ființă. Nu este ceva care se adaugă la voi, ci vă face să creșteți. Cunoașterea este ceva care se *adaugă* la voi. Nu creșteți prin ea, ci o cărați ca pe o greutate. De aceea, veți observa deseori că oamenii care detin cunoaștere poartă

o greutate, una enormă. Pe umerii lor cară munți de cunoașterea. Veți vedea că fața lor este serioasă, extrem de serioasă, iar inima lor este complet zdrobită sub povară.

Un om care trăiește actul de a cunoaște este lipsit de greutate. El nu are nimic de cărat, poate zbura spre cer. Gravitația nu-l afectează. El nu este tras puternic spre pământ, pentru că pământul poate să tragă doar ceea ce este greu. El rămâne pe pământ, dar nu aparține pământului. Acesta este sensul cuvintelor lui Iisus, când zice din nou și din nou, „Regatul meu nu este în această lume.” Este în altă lume, în lumea ființei, a eternității.

Dacă înțelegeți bine diferența, atunci să țineți minte să nu mergeți niciodată pe calea cunoașterii. Mergeți pe calea actului de a cunoaște, de a fi, pentru că doar atunci câștigați ceva: nu veți avea mai multe informații, dar veți deveni mai mult. Și acesta este punctul crucial pe care trebuie să-l înțelegeți – că trebuie să deveniți mai mult.

Sărăcia voastră nu ține de lipsa de informații, ci de lipsa ființei. Sunteți săraci și vă tot ascundeți sărăcia acumulând lucruri, iar cunoașterea este și ea tot un lucru. Cuvintele, teoriile, filozofiile, sistemele, teologiile, toate acestea sunt lucruri. Subtile, abstracte, dar tot lucruri. Nu creșteți datorită lor, ci rămâneți la fel, iar apoi creați în jurul vostru iluzia că ați ajuns să știți.

Prin prisma asta trebuie să înțelegeți aceste sutre ale lui Lao Tzu.

Fără să ieși din casă

Poți ști ce se întâmplă în lume.

Asta se întâmplă deoarece, în adâncul vostru, voi sunteți lumea. Lumea nu este nimic altceva decât propria voastră ființă la o scară mai mare. De fapt, nu e necesar să mergeți nicăieri ca să ajungeți să cunoașteți ceva; dacă vă știți pe voi înșivă, știți deja întreaga omenire. Dacă vă cunoașteți furia,

cunoașteți toată furia din lume. Dacă vă cunoașteți violența, cunoașteți toate războaiele. Nu e necesar să mergeți în Vietnam, nu trebuie să mergeți în Coreea, nu e obligatoriu să mergeți în Palestina, nu trebuie să ajungeți nicăieri altundeva. Dacă vă cunoașteți propria violență, știți toată violența. Dacă vă cunoașteți iubirea, știți totul, întreaga istorie a iubirii, cea care n-a fost scrisă niciodată, care n-a fost cunoscută niciodată, chiar și pe *aceea* o veți ști, pentru că voi sunteți sămânța.

Este ca și cum ați lua un strop de apă din ocean și l-ați analiza. Dacă ajungeți să știți acel strop, veți ști tot oceanul. Pentru că în acel mic strop este condensat întregul ocean, el este un ocean în miniatură. Dacă analizați stropul și vă dați seama că este format din H₂O, știți că întregul ocean constă în H₂O. Acum nu mai trebuie să tot cercetați. E destul un strop. Dacă știți ce gust are un strop, dacă vedeți că e sărat, știți că tot oceanul este sărat – iar acel strop sunteți *voi*.

Fără să ieși din casă

Poți ști ce se întâmplă în lume.

Pentru că voi sunteți lumea, o lume atomică, iar totul se petrece în voi. S-ar putea să se întâmple la o scară mai mare în lume, cantitativ să se petreacă mai multe, dar calitatea rămâne aceeași.

Dacă vă înțelegeți pe voi, înțelegeți totul.

Există o poveste frumoasă în Upanișade. Un tânăr, Svetketu, s-a întors de la casa gurului său – de la *gurukul*, familia gurului – mai învățat decât plecase. Bineînțeles, ca toți tinerii, era foarte mândru de învățătura sa. Superior. Egoist. Tatăl lui, clarvăzătorul Uddalak, l-a văzut venind, intrând în sat.

L-a privit de la fereastră și s-a întristat. Și-a zis: „Asta nu e învățătura! A devenit un om al cunoașterii. Asta nu înseamnă că el și trăiește cunoașterea!” Uddalak și-a spus în inima lui:

„Nu pentru asta l-am trimis. A ratat scopul! Și-a pierdut timpul!”

Își spunea asta deoarece cunoașterea este umilă. Nu umilă în sensul în care este opusă egoului, ea nu ține deloc de ego, nici măcar ca opus, pentru că până și opusul ar conține ceva din el.

Deoarece nu simțea că fiul său ar fi umil, tatăl s-a întristat foarte mult. Îmbătrânea, iar acum iată-l pe băiatul ăsta că-și pierduse mulți ani din viață. De ce era așa de *mândru*? Faptul de a cunoaște conduce persoana întotdeauna către umilință, nu către mândrie.

Cuvântul „umil” este frumos. Vine din rădăcina „humus”, care înseamnă pământesc, care ține de pământ, fără pretenții. Iar aceeași rădăcină stă și la baza cuvintelor „uman” și „umanitate”. Deveniți umani doar atunci când sunteți umili și deveniți umili doar atunci când aparțineți pământului. Iar când spun că „aparțineți pământului”, mă refer la faptul că sunteți lipsiți de pretenții, simpli, necondiționați, pământești.

Iată că venea fiul atât de mândru și superior încât trebuie să devenise un om al cunoașterii – și chiar devenise. A venit, a atins picioarele tatălui său, dar era doar o formalitate. Cum ar putea un om care a devenit atât de egoist să se plece în fața altcuiva?

Tatăl i-a spus: „Svetketu, văd că trupul ți-e plecat, dar tu nu ești. Și ce ghinion s-a abătut asupra ta? De ce pari atât de mândru? Oamenii care trăiesc cunoașterea devin umili, Svetketu. Ai auzit ceva de acel Unu pe care dacă-l cunoști, cunoști totul?”

Svetketu a răspuns: „Despre ce vorbești? Cum poți cunoaște totul dacă știi un singur lucru? E absurd! Am cunoscut tot ce poate fi cunoscut la universitate, am aprofundat cât se poate de mult toate subiectele care se predau acolo. Am epuizat toate posibilitățile cunoașterii. Când maestrul mi-a spus: ‘Acum știi totul și te poți întoarce acasă,’ doar atunci

m-am întors. Dar despre ce vorbești, când zici de acest ‘unu’? N-am auzit de el. Nimeni n-a vorbit despre el la universitate. Am învățat gramatică, limbă, istorie, mituri, filozofie, teologie, religie, poezie. Tot ce cunoaște omul, eu am învățat. Am fost foarte bun la învățătură, așa că am atins cel mai înalt grad pe care-l poate oferi universitatea. Dar n-am auzit niciodată de acel ‘unu’. Despre ce vorbești? Ai înnebunit? Cum poți cunoaște totul știind un singur lucru?”

Uddalak i-a zis fiului său: „Așa este, pentru că acel Unu ești tu. Svetketu, *tattvamasi*, acela ești tu. Dacă vei cunoaște acest Unu, vei cunoaște totul, iar tot ceea ce ai cunoscut sunt doar prostii. Ți-ai risipit energia degeaba. Du-te înapoi! Să nu te mai întorci niciodată dacă nu cunoști acel Unu prin care poți cunoaște totul. Căci să știi că în familia noastră n-a existat nimeni care să fie brahmin doar cu numele. Ne-am spus brahmini pentru că l-am cunoscut pe Brahma. Tu nu aparții acestei familii dacă nu cunoști acel Unu, așa că întoarce-te de unde ai venit!”

Acel Unu sunteți voi, aceea sunteți voi. O sămânță foarte mică, aproape invizibilă pentru voi. Dacă nu căutați adânc și îndelung, cu perseverență și răbdare, n-o veți întâlni niciodată.

Acea sămânță se află în voi, aceea este interiorul vostru, iar întreaga lume largă nu este decât ceea ce sunteți și voi, dar la o scară mult mai mare. Omul este omenirea. Voi sunteți lumea.

Lao Tzu spune:

*Fără să ieși din casă
Poți ști ce se întâmplă în lume.
Fără să privești pe fereastră
Poți zări Tao al cerului.*

Nu e necesar să vă uitați pe fereastră, iar ferestrele sunt simțurile voastre. Ochii, urechile, nasul – acestea sunt ferestre și nu e necesar să priviți prin ele.

Fără să privești pe fereastră poți zări Tao al cerului. Puteți vedea supremul în voi.

Ați văzut reprezentări ale lui Buddha stând în tăcere, nemișcat, cu ochii închiși?

Există povești în India despre oameni care au rămas atât de mult timp în meditație încât păsările s-au așezat pe ei și și-au făcut cuiburi în părul lor, iar furnicile au umblat pe ei atât de mult încât au uitat... aceste furnici au uitat complet că acolo stă un om. Au început să locuiască acolo.

Ce făceau acești oameni? Insectele se târau pe trupurile lor și îi considerau numai buni de stat pe ei. Erau atât de nemișcați, ce făceau acolo? Nu făceau nimic. Își închiseseră toate ferestrele și se uitau la splendoarea splendorilor, se priveau pe ei înșiși. În ei era un mister atât de mare și un fenomen atât de frumos încât nu puteau vedea nimic asemănător nicăieri altundeva. Oriunde ați merge și orice altceva ați vedea, va fi mereu la a doua mână.

Vă pot vedea fața, dar ochii mei vor fi între noi, ei vor raporta. Eu nu voi putea niciodată să vă văd direct fața, ci o voi face mereu indirect. Pot să merg la o tufă de trandafiri și să mă uit la florile frumoase, dar acea frumusețe va fi la a doua mână, pentru că ochii mei îmi vor da raportul despre ele. Există un agent acolo. Nu pot intra în contact direct cu trandafirii, ochii vor fi mereu între noi. Mirosul lor îmi va fi transmis prin nas. Pot asculta cântecul păsărilor, dar acesta va fi mereu la a doua mână, iar dacă nu știți un lucru la prima mână, cum puteți ști Tao al cerului?

Cum puteți ști supremul? Fundamentul ființei? Există o singură cale de a intra în contact cu supremul în mod direct, imediat, fără niciun mediator, iar aceea este prin voi înșivă. Închideți ușile și ferestrele și deplasați-vă în interior.

S-a întâmplat:

Una dintre cele mai înțelepte femei care s-au născut vreodată a fost Rabia al-Adabiya. A fost o sufită, o mare mistică. Era incomparabilă. Stătea în coliba ei cu ochii închiși și făcea ceva, dar nimeni nu știa ce. Un alt mistic, numit Hassan, stătea cu ea. Era dimineată, soarele răsărea și era incredibil de frumos. Păsările cântau și copacii erau iarăși fericiți sub razele soarelui. Toată creația sărbătorea noua zi.

Întâi, Hassan a rămas mut de admirație, apoi a strigat-o pe Rabia, spunându-i, „Rabia, ieși! Iată gloria lui Dumnezeu! Ce dimineată frumoasă!”

Rabia a spus: „Hassan, dimpotrivă, vino tu înăuntru ca să-l vezi pe Dumnezeu însuși. Știu că există frumusețe *acolo*, frumusețea creației, dar nu este nimic prin comparație cu frumusețea Creatorului. Așa că mai bine intră *tu!*”

Nu știu dacă Hassan a înțeles sau nu, dar asta e toată ideea. Cunoașterea iese în exterior. Când ieșiți, puteți cunoaște multe lucruri, dar informația va fi la mâna a doua.

Așa este și știința. Știința este mereu la a doua mână, nu poate fi niciodată la prima mână. Nu poate avea prospețimea pe care o are religia. Indiferent cât de profund ar fi un Einstein, profunzimea lui va fi mereu cea a exteriorului. Ființa lui nu poate deveni niciodată mai proaspătă prin știință.

Iar Albert Einstein a simțit acest lucru la sfârșitul vieții. Cineva l-a întrebat cu doar două sau trei zile înainte să moară: „Ce ți-ar plăcea să fii? Dacă ți-ar da Dumnezeu o nouă șansă să te întorci pe pământ, ce ți-ar plăcea să devii?”

El a răspuns: „Data viitoare, în loc să devin om de știință, aș prefera să devin instalator. Mi-ar plăcea să duc o viață simplă și obișnuită. Mi-ar plăcea să trăiesc absolut neștiut de lumea exterioară. Aș vrea să trăiesc anonim, să nu știe nimeni de mine și să nu mă deranjeze nimeni.”